

TOLLEN IN DE BILT

L. Koops

Met bijzondere belangstelling heb ik in het programma "Open Monumenten Dag Gemeente De Bilt" 2002 het artikel "Het Oude Tolhuis in De Bilt" gelezen. Daarin worden onder andere twee tollens op de Soestdijkseweg binnen de oude gemeente De Bilt beschreven: die bij het nog bestaande tolhuis tegenover de Groenekanseweg en de tweede bij het vroegere restaurant "De Oude Tol".

Maar De Bilt had binnen zijn grenzen nog een derde tol, die echter nergens wordt genoemd. En het tolhuis daarvan is er nog steeds. Het staat bij het kruispunt Maartensdijkseweg - Vuurscheweg. Wie destijds van dat kruispunt via de Vuurscheweg naar de Soestdijkseweg wilde, of andersom, moest tol betalen. Nu is de Vuurscheweg ter plaatse van de voormalige tol voor gemotoriseerd verkeer afgesloten.

Zoals we in het bovenaangehaalde artikel kunnen lezen, is de tolheffing bij de eerste twee tollens op 1 januari 1929 stopgezet. Zo niet bij de tol op de Vuurscheweg, die in 1936 nog in bedrijf was, zoals uit onderstaand stukje geschiedenis zal blijken.

Toen ik in april 1936 in dienst kwam bij de Verbindingsdienst van het Regiment Genietroepen in de Kromhoutkazerne in Utrecht, was radiotelegrafie een van de vakken waarin we werden opgeleid. Na voldoende 'droogzwemmen' in het leslokaal, oefenden we ook echt met mobiele radiostations. Zo gingen op een mooie zomerdag in juli een klasgenoot en ik met de sergeant-klasseonderwijzer aan het stuur van een radioauto naar Lage Vuursche. Daar leerden we een zendantenne opzetten en we wisselden berichten uit met andere stations.

Na afloop van de oefening moesten we op de terugweg naar Utrecht opnieuw de tol op de Vuurscheweg passeren. Meestal verliep dat nogal vlot, want militairen betaalden geen tolgeld. De oude vrouw uit het tolhuis deed de tolboom omhoog, de sergeant ging rijden en we hoorden een klap. De tolboom was gebroken en van de radioauto was de verf beschadigd. Consternatie! De sergeant zei dat de tolboom niet hoog genoeg openstond, de oude vrouw zei dat de sergeant te vlug was gaan rijden. Ik denk dat ze allebei gelijk hadden. De sergeant zegde toe dat hij van zich zou laten horen en we reden terug naar de kazerne.

Met wie onze sergeant in de kazerne heeft overlegd weet ik niet, maar zeker niet met zijn kapitein compagniescommandant.

De volgende dag kreeg ik opdracht om met klasgenoot Tielen de tolboom te herstellen, hoe dan ook. Uit het gereedschapsmagazijn haalden we zaag, hamer, boor, verf en kwasten en per fiets reden we naar de kapotte tol. Daar bleek dat het hout van de oude tolboom zo verrot was dat er niets te repareren viel. Dus zochten we in het omringende bos een mooi recht boompje uit dat de goede maten had en zaagden het om. Na veel zagen, schillen en schaven legden we het te drogen en zorgden ervoor dat we ruim voor het half-zes-appel in de kazerne waren.

De volgende dag werd de boom pasgemaakt, van een tegenwicht voorzien, daarna in de grondverf gezet en weer te drogen gelegd. De oude vrouw begon er vertrouwen in te krijgen, want we kregen koffie en thee.

De derde dag werd de nieuwe tolboom gemonteerd en rood/wit geschilderd. We kregen nu ook koek bij de koffie. Diezelfde dag konden we nog aan de sergeant melden dat het karwei geklaard was.

Ik ben de tol nog vaak gepasseerd. Ik weet niet wanneer hij is opgeheven, evenmin als de reden en de datum van zijn ontstaan. Misschien is er iemand, die dat nog eens wil uitzoeken.